LES 1: AAN DE SLAG MET PLASTICSOEP!
groep 5 en 6

Korte uitleg lesopbouw:

Deze les is onderdeel van het Plastic Soup Lespakket. In deze les hebben we het over plastic, de plasticsoep en de gevolgen. De kinderen zien wat ze zelf aan plastic gebruiken en wat ze kunnen doen om het plasticsoep probleem te verminderen.

Aan het eind van deze les kiest de klas één van de twee vervolglessen. Zie daarvoor handleiding **les 2: Trash Hunt** en **les 2: Minder plastic**. In deze vervolglessen ga je met de klas een actie uitvoeren en de uitkomst van de gekozen actie bespreken. Zo leiden de kennis en inzichten uit les 1 tot een concrete verbetering in les 2.

Duur van les 1: circa 45 minuten.

Doel van de les:

Kinderen leren wat plasticsoep is en waarom het een probleem is.
Ze krijgen inzicht in hun eigen plasticverbruik.
Ze leren wat ze zelf kunnen doen om het plasticgebruik te verminderen.

Voorbereiding:

- Lees deze handleiding.
- Print het **formulier Jouw plastic** voor ieder kind (zie bijlage in LessonUp).
- Ga via de onderstaande link naar LessonUp en bekijk de les. Link: https://bit.ly/LUPSFg56

Film:

Kijk eventueel ter voorbereiding met de klas naar: de tekenfilm: **"De Wereld van OZ, iets verkeerds gegeten"** (8 minuten). Kinderen worden meegenomen in een magisch realistische wereld onder zee waarin de gevolgen van plasticsoep op een speelse manier duidelijk worden. De tekenfilm staat op Lessonup.

Bekijk ook de onderstaande filmpjes met de klas. Deze staan op onze speciale playlist voor basisscholen op Youtube: https://bit.ly/32OUbwq.

De video: **"Het regent plastic"** van Jennifer Faber, RTL weervrouw (2 minuten). Dit filmpje gaat over plastic in de lucht en kan facultatief bekeken worden.

Bij sheet 10 kan een filmpje bekeken worden over het verzamelen van stukjes plastic in de wateren van Hawaii. **"Oceaanplastic verzamelen op Hawaii"**, door Sustainable Coastlines Hawaii (1 minuut) .

Organisatie:

Bedenk of je denk en praat onderdelen klassikaal uitvoert, of in twee- of viertallen met klassikale terugkoppeling.

Verdieping: Afhankelijk van het niveau van de klas en de beschikbare hoeveelheid tijd kan er extra informatie worden gegeven over het onderwerp. Ook kunnen er extra verdiepende vragen gesteld worden. Deze staan schuin gedrukt in deze

Wereld van oz

PLASTIC SOUP FOUNDATION

Sheet 1: Wat is plasticsoep

Denken en praten

Wie weet wat plasticsoep is?
Geef de leerlingen denktijd en laat hen dit bespreken in hun groepje. Geef een aantal kinderen een beurt en vat samen wat er gezegd is.

Bespreek met de klas:
- Vertel dat we het deze les gaan hebben over plasticsoep.
- Ook gaan we kijken naar ons eigen plasticgebruik en denken we na over wat we kunnen doen om het plasticsoepprobleem aan te pakken.

Maar eerst gaan we het hebben over plastic.

Sheet 2: Plastic was een goed idee!

Luisteren

Plastic was een geweldige uitvinding.
Het eerste plastic werd in 1850 gebruikt voor het maken van onder andere biljartballen.

Daarvóór werden biljartballen gemaakt van de slagtanden van olifanten: ivoor.
Zo hielp de komst van plastic om olifanten te beschermen.

Sheet 3: Steeds meer plastic!

Luisteren

Vertel: vanaf de jaren 50 (toen jouw opa en oma jong waren) konden ze plastic makkelijk en goedkoop maken en werd het razend populair. Plastic werd steeds meer gebruikt.
Huisvrouwen konden plastic servies kopen en het na het eten zonder afwassen weggooien. Wat een tijd scheelde dat!
Mensen noemden dat weggooi-leven. Plastic spullen kopen en na gebruik weggooien. Nog steeds gooien we veel weg: denk maar aan de frietbakjes*.

**In Nederland worden dagelijks 1 miljoen frietbakjes weggegooid.*

Plastic is nu niet meer weg te denken. We vinden het zo handig, dat we wereldwijd, per minuut, ongeveer 685.000 kilo produceren. Dat is het gewicht van ongeveer 250 olifanten.

Sheet 4: Wat maken we van plastic?

Denken en praten

Plastic is geweldig! Het is heel sterk en superhandig. Hier zie je allemaal hele gewone dingen. Weten jullie wat er van deze dingen allemaal van plastic gemaakt is?

Sleepplaat: geef kinderen de beurt en praat erover. Schuif de spullen naar vakjes **plastic / soms plastic / geen plastic**. Klaar? Klik op OK en check of het goed is.

Let op: in de hand zit glitter.
Let op: sommige producten bevatten soms wel en soms geen plastic, zoals theezakjes en t-shirts.

Antwoorden:
Geen plastic
- IJsstokje

Soms plastic
- Kauwgom (bijna altijd)
- Touw
- Theezakjes
- Kleding

Altijd plastic
- Overig

Plastic in producten:
- Veel kleding is van plastic of van plastic gemengd met andere stoffen gemaakt, omdat het goedkoop, sterk en licht materiaal is.
Laat kinderen bij elkaar in het labeltje van hun kleding kijken van welke materialen het gemaakt is. De voornaamste synthetische materialen zijn polyester, nylon en acryl.

*Door het wassen van synthetische kleding komen er plastic microvezels in het water. Zie **opdrachtkaart 7** voor spreekbeurten hierover.*

- In kauwgom zit bijna altijd plastic, tenzij er nadrukkelijk vermeld wordt dat het enkel natuurlijke ingrediënten bevat.
*Zie ook het artikel "**Kauwgom is kauwplastic**".*
- In theezakjes zit vaak plastic. Sommige theezakjes zijn duidelijk gemaakt van plastic, maar ook in papieren theezakjes is vaak kunststof verwerkt om de zakjes te verstevigen of om het zakje te sealen.
- De binnenkant van blikjes heeft een dunne plastic laag.
- De filters van sigaretten zijn gemaakt van plastic.

Waarom zit in zoveel dingen plastic?
Antwoord: plastic is goedkoop, sterk en makkelijk in gebruik.

Sheet 5: Welk plastic gebruik jij?

Denken, doen en praten

Pak voor iedere leerling het formulier Jouw Plastic.
Laat de kinderen het tijdens de les vouwen op de stippellijn: het linkerdeel gebruik je bij sheet 5. Het rechterdeel bij sheet 18.

Laat kinderen individueel opschrijven welk plastic ze vandaag gebruikt hebben. Thuis en op school. Loop de momenten van de dag eventueel met ze langs om de herinnering te activeren (opstaan, ontbijt, op school, kleine pauze, enz.).

Na het invullen kan het in groepjes en/of klassikaal besproken worden: wie gebruikte er een plastic tandenborstel? Wie gebruikte er …, etc.

Wat denken jullie: zou het mogelijk zijn helemaal zonder plastic te leven?
Antwoord: dat wordt best lastig, maar minder kan zeker wel!

Sheet 6: Dit is plasticsoep

Luisteren

In 1997 ontdekte kapitein Charles Moore midden op de Grote Oceaan dat er stukken plastic dreven. Dat plastic bleek na onderzoek niet alleen te drijven, maar ook te zweven midden in het water en in de diepte. Hij schrok erg en noemde dit de 'plastic soup'.

Op de sheet zie je de boot van Charles Moore. Ook zie je een tuinstoel die op de bodem van de zee is gevonden! Hoe is die daar gekomen?

NB: het is een wijdverbreid misverstand dat de plasticsoep een eiland van drijvend plastic is. Het is daardoor dus ook niet meetbaar in km².

Sheet 7: Plasticsoep is vlakbij

Denken en praten

Wat voor zwerfplastic kennen kinderen van het strand? Wat voor zwerfplastic kennen kinderen uit hun eigen omgeving?

Probeer samen te bedenken waarom iets ergens ligt (slordig weggegooid, weggewaaid, etc.).

Al het zwerfplastic is onderdeel van de plasticsoep. Plasticsoep bestaat dus niet alleen in de grote oceanen, en ontstaat juist ook in onze eigen omgeving. En wat we hier laten vallen, komt via de slootjes, het riool en de rivieren, uiteindelijk in de zee terecht.

Sheet 8 en 9: Plastic top 5!

Denken en praten

Welk plastic denken jullie dat er het meest op het strand van de Noorzee aanspoelt?

Wat staat er in de top 5?
Laat kinderen dingen noemen en onthul de top 5.

Deze top 5 wordt het meest gevonden op het strand van de Noordzee:

1. Visnet en touw
2. Stukjes plastic
3. Doppen
4. Verpakkingen
5. Ballonnen en touwtjes

Bespreek met je klas waar het vandaan kan zijn gekomen.

Sheet 10: Plasticsoep verdwijnt niet

Luisteren

Plastic kan niet afgebroken worden door de natuur. Charles Moore besefte dat plastic niet verdwijnt, maar in steeds kleinere stukjes afbreekt door de zon, golven en het zoute water. Uiteindelijk wordt het zo klein dat je het plastic niet meer kunt zien. Het is dan niet meer op te ruimen. We moeten dus zorgen dat het niet in de zee terecht komt.

Tip: laat het potje zien met stukjes plastic afkomstig uit het water bij Hawaii (zie doos). Wat zit er allemaal in? (Let op: de kinderen mogen het niet openmaken!)

Tip: bekijk met de klas het filmpje: "Oceaanplastic verzamelen op Hawaii", door Sustainable Coastlines Hawaii (1 min).

Sheet 11: Wat zijn de gevolgen van plasticsoep?

Denken en praten

Eventueel: laat de kinderen eerst zelf nadenken en mogelijke gevolgen noemen.

Sheet 12: Dieren eten plastic

Luisteren

Dieren zien geen verschil tussen plastic en eten.
Zo krijgen veel dieren ongemerkt plastic binnen.

Sheet 13: Soms lijkt plastic op eten.

Luisteren

Deze albatros is gevonden op het eiland Midway in de Grote Oceaan. Veel albatrosjongen daar gaan dood van de honger: in plaats van vis, voeren hun ouders ze stukken plastic, waaronder doppen en aanstekers. Voor albatrossen ziet dat plastic eruit als vis.

Vraag aan de klas: Wat gebeurt er als een albatros plastic eet?

Antwoord: het plastic stapelt zich op in zijn maag. Hij heeft geen honger meer en kan daardoor doodgaan.

Vraag aan de klas: Midway is één van de meest afgelegen plekken op de wereld. Het is een klein eiland waar alleen vogels en vogelonderzoekers wonen. Hoe komt dat plastic daar?
Antwoord: Bekijk de kaart met de grote zeestromen van het lespakket.

Sheet 14: Soms lijkt plastic op nestmateriaal.

Luisteren

Deze meerkoet leeft op het water in Nederland. Het dier gebruikt zwerfplastic voor het nest. Het ziet er mooi uit, maar in het nest kan water blijven staan, waardoor de eieren afkoelen en de kuikens niet uitkomen.
Het plastic kan ook giftig zijn voor de kuikens.

Sheet 15: Wat kunnen we er aan doen?

Denken en praten

De kinderen hebben nu gezien hoe groot het probleem is en wat de gevolgen zijn.

Hebben ze ideeën wat we/ze er aan kunnen doen?
Laat de klas een paar dingen noemen.

Sheet 16: Wat kunnen we doen aan plasticsoep?

Denken en praten

- Refuse: weiger.
- Reduce: gebruik minder plastic.
- Re-use: gebruik het nog een keer.
- Recycle: gooi het goed weg, zodat de materialen opnieuw gebruikt kunnen worden.

Bespreek met de klas wat de vier strategieën betekenen.

Vraag: weten ze voorbeelden bij de vier strategieën?
In groepjes: laat hen voorbeelden bedenken en met elkaar delen.

Om ze op gang te helpen:
- Weiger plastic rietjes.
- Neem je eigen tas mee naar de winkel, koop losse sinaasappels in plaats van in een netje, etc.
- Tomatenemmertjes zijn prima pennenbakjes!
- Gooi het goed weg, zodat de materialen opnieuw gebruikt kunnen worden.

Sheet 17: Wat doe je met jouw plastic?

Denken, praten en doen

Laat de kinderen kijken naar de lijst met plastic dat ze vandaag gebruikt hebben. Bij welke strategie hoort het? De kinderen trekken een lijn naar de juiste strategie. Bespreek dit klassikaal of in groepjes.
Weten ze alternatieven? Wat kunnen zij verbeteren?

Voorbeeld:
Een broodzakje gooi je weg, een broodtrommel is dus beter.

Een tandenborstel is een lastige. Die gebruik je vaker dan 1x (re-use/hergebruik), dat is dus goed. Maar als je hem dan weggooit kan hij niet gerecycled worden: er zitten vaak wel 5 soorten plastic in. Daar kunnen plastic afvalverwerkers niets mee en het is dan dus niet te recyclen. Een bamboe tandenborstel is beter, maar de borstelharen zijn nog steeds van nylon (plastic), dus die kan ook niet bij het groenafval.

Sheet 18: Kies met de klas één van de acties

Denken en praten

Welke actie lijkt jullie leuk om te doen?

Actie 1: Trash Hunt (plastic jagen)

Met de klas ga je op zoek naar plastic zwerfafval in de buurt. Samen ruim je het plastic op en breng je in kaart hoeveel plastic jullie gevonden hebben. Zo zorgen klassen in Nederland en België dat het buiten schoner wordt.

Actie 2: Minder plastic

Minder plasticsoep lukt alleen als iedereen minder plastic gebruikt! De kinderen weten nu hoe dat moet. In deze actie gaan ze in kaart brengen wat er thuis of op school allemaal gebruikt wordt. Vervolgens helpen ze hun ouders of school om minder plastic te gaan gebruiken.

Bedankt voor het meedoen!

Deze handleiding is onderdeel van het Plastic Soup Lespakket en de 'Wereld van OZ' van Plastic Soup Foundation. Plastic Soup Foundation wil ervoor zorgen dat er geen plastic meer in het water terechtkomt.
Het uiteindelijke doel van dit lespakket is om actie te ondernemen en het gebruik van wegwerpplastic sterk te verminderen.

Als wij deze jongere generatie weten te bereiken kunnen zij het verschil gaan maken. We roepen de kinderen op om de grote Wish de walvis te helpen.
Voor meer informatie zie:
www.plasticsoupfoundation.org of
www.wereldvanoz.org.

PLASTIC SOUP FOUNDATION